

شمار
۵ ه

ماهنامه انجمن علمی روانشناسی
خانواده ایران
Journal of Family Psychology Association of Iran

مرداد ۱۴۰۱

فهرست مطالب

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۶	گزارش مقاله: بررسی کیفی نقش تعامل- های خانوادگی در شکل‌گیری تاب آوری دانش آموزان	۲	یادداشت: مدل فرآیندی تنظیم هیجان
۷	معرفی کتاب: کودک دلبسته	۵	گزارش پایان‌نامه: تدوین و اعتبارسنجی برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر سواد سلامت روان و اجرای اثربخشی آن بر تنظیم هیجان ، مهارت حل مساله و نگرش‌های انتخاب همسر

مدل فرآیندی تنظیم هیجان

جیمز گراس استاد روانشناسی دانشگاه استنفورد به مفهوم تنظیم هیجان عمق بخشید و مدل فرآیندی تنظیم هیجان (Process model of emotion regulation) را مطرح کرد؛ از نظر وی اینکه ما چه هیجانی داشته باشیم و چگونه آن را تجربه و بیان کنیم، اثرگذار هستیم. همچنین از نظر وی راهبردهای تنظیم هیجان از نظر زمانی که به وجود می آیند به دو نوع کلی پیشاینمدار (Antecedent- focused strategies) همچون ارزیابی مجدد (Reappraisal) و پاسخ مدار (Response-focused strategies) همچون فرونشانی (Suppression) تقسیم می شوند.

منبع برای مطالعه بیشتر

JJ Gross (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of general psychology*.

JJ Gross & OP John (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of personality and social psychology*.

Gross JJ, & Thompson RA. (2007). *Emotion Regulation: Conceptual Foundations*. In: Gross James J., editor. *Handbook of emotion regulation*. New York, NY, US: Guilford Press. pp. 3–24.

گزارش پایان نامه:

تدوین و اعتبارسنجی برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر سواد سلامت روان و اجرای اثربخشی آن بر تنظیم هیجان، مهارت حل مساله و نگرش های انتخاب همسر

پدیدآور: الهه رضائی، **استاد راهنما:** دکتر محبوبه طاهر، **استاد راهنما:** دکتر زهرا شعبانی، **استاد مشاور:**

دکتر عباسعلی حسین خانزاده

دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، پایان نامه دکترای تخصصی روانشناسی عمومی، ۱۴۰۱

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تدوین و اعتبارسنجی برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر سواد سلامت روان و اجرای اثربخشی برنامه بر تنظیم هیجان، حل مسئله و نگرش های انتخاب همسر انجام شد. این پژوهش به روش ترکیبی طی سه بخش انجام شده است. بخش اول تحلیل اسنادی بود که پس از مرور یافته های پیشین، ادبیات و مبانی روانشناختی مربوط به مفاهیم موجود در حوزه پیش از ازدواج و سواد سلامت روان اقدام به تدوین برنامه آموزشی حاضر شد. در بخش بعدی اعتبارسنجی برنامه با روش دلفی و گفتگو با متخصصان صورت گرفت و در بخش کمی روش پژوهش از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون- پس آزمون با گروه گواه و پیگیری سه ماهه بود. در بخش کیفی جامعه آماری پژوهش شامل روان شناسان و کارشناسانی بود که در حوزه مشاوره پیش از ازدواج بیش از پنج سال فعالیت داشتند. در بخش کمی جامعه آماری پژوهش را تمامی دختران و پسران در آستانه ازدواج شهر شاهرود در سال ۱۴۰۰ تشکیل می دادند که از بین آنها ۶۴ نفر به عنوان نمونه پژوهش با روش نمونه گیری داوطلبانه انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل

جایدهی شدند. برای گروه آزمایش، برنامه مداخله‌ای در ۱۰ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای اجرا شد. سپس دو گروه طی سه مرحله پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری سه ماهه ارزیابی شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس راهبردهای حل مسئله کسیدی و لانگ (۱۹۹۶)، پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان گارنفسکی و کرایج (۲۰۰۶)، پرسشنامه سواد سلامت روان کامپوس و همکاران (۲۰۱۸) و پرسشنامه نگرش‌های انتخاب همسر (۲۰۱۸) استفاده شد. در بخش کیفی نتایج به‌دست آمده از شاخص روایی سازه، ضریب آلفای کرونباخ (۰/۹۶۹) و روایی محتوایی، مقدار ضریب کندال و معنادار بودن توافق بین متخصصان، منجر به استخراج هفت مؤلفه سلامت جسمی و فیزیولوژیکی، سلامت ذهنی و شناختی، سلامت هیجانی و روانی، سلامت اجتماعی و ارتباطی، سلامت اقتصادی و مالی، سلامت معنوی و دینی و سواد سلامت روان و سپس تدوین برنامه حاضر شد. در بخش کمی نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری نشان داد که برنامه آموزش پیش از ازدواج مبتنی بر سواد سلامت منجر به ارتقاء راهبردهای حل مسئله، مهارت‌های تنظیم هیجان، سواد سلامت روان و نگرش مناسب به انتخاب همسر در افراد در آستانه ازدواج در دو مرحله پس‌آزمون و پیگیری مجدد، معنادار است (۰/۰۱) با توجه به نتایج می‌توان گفت برنامه پیش از ازدواج مبتنی بر سواد سلامت روان با ایجاد آگاهی و دانش‌افزایی می‌تواند به ارتقاء راهبردهای حل مسئله، تنظیم هیجان، نگرش‌های انتخاب همسر و سواد سلامت روان کمک نموده و به‌عنوان یک عامل پیشگیرانه از بسیاری مشکلات بعدی در زندگی زناشویی جلوگیری به عمل آورد.

گزارش مقاله:

بررسی کیفی نقش تعامل‌های خانوادگی در شکل‌گیری تاب‌آوری دانش‌آموزان

منبع:

توحیدی ثانی، امین؛ نعیمی، ابراهیم؛ و خدادادی سنگده، جواد (۱۴۰۱). بررسی کیفی نقش تعامل‌های خانوادگی در شکل‌گیری تاب‌آوری دانش‌آموزان. *رویش‌شناسی*، ۱۱ (۱۰)، ۱۳-۲۴.

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف شناسایی نقش تعامل‌های خانوادگی در شکل‌گیری تاب‌آوری دانش‌آموزان، به شیوه کیفی و با استفاده از روش پدیدارشناسی انجام گرفته است. نمونه مورد مطالعه این پژوهش شامل دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه اول شهرستان سبزوار در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود. مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، بر مبنای منطق نمونه‌گیری هدفمند و در دسترس انتخاب شدند. یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته با ۱۲ دانش‌آموز به اشباع نظری رسید و تجزیه و تحلیل یافته‌ها با روش کلایزی انجام گرفت. تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه در زمینه نقش تعامل‌های خانوادگی در شکل‌گیری تاب‌آوری دانش‌آموزان، منجر به شناسایی ۵۸ مقوله فرعی و ۶ مقوله اصلی تحت عنوان «تعامل‌های کلامی مؤثر»، «تعامل‌های هیجانی مؤثر»، «شیوه‌های کارآمد مدیریتی خانواده»، «شبکه‌های ارتباطی مؤثر»، «پرورش مهارت‌های زندگی توسط والدین» و «تعامل‌های فرهنگی - معنوی خانواده» گردید. نتایج حاصل از این پژوهش ضمن افزایش بینش نسبت به نقش تعامل‌های خانوادگی در شکل‌گیری تاب‌آوری دانش‌آموزان، زمینه کافی برای تدوین برنامه‌های آموزشی و کاربردی را با هدف افزایش تاب‌آوری دانش‌آموزان فراهم می‌آورد.

معرفی کتاب:

کودک دل بسته

نام: کودک دل بسته روش های نوین فرزندپروری برای پدران و مادران فرزندپذیر

نویسنده: کرن پرویس، دیوید کراس، ویندی لاینز سان شاین

مترجم: مهرانوش نرسی، دکتر منیره آرزومندی

انتشارات: ارجمند

تعداد صفحه: ۲۹۶

توضیح: کودکان برای رشد سالم، نیازمند مراقبین دلسوز و ثابت و یک محیط غنی از محرک‌های مختلف هستند. کودکانی که به فرزندخواندگی پذیرفته می‌شوند، نه مادر مهربانی کنار خود داشته‌اند و نه فرصتی برای بازی کردن با اسباب بازی‌های مختلف و کشف جهان. رشد این کودکان تحت تأثیر تجربه محدود زندگی در شیرخوارگاه یا زندگی در کنار والدین زیستی که به جای مراقبت به آن‌ها آسیب می‌زده‌اند، قرار گرفته است؛ به همین دلیل روش‌های فرزندپروری مرسوم برای آرام کردن کودک و تسهیل رشد او، تقریباً بی‌اثر و در مواردی زیان‌آور هستند. در سال‌های اخیر، پژوهشگران شیوه‌های جدیدی برای پرورش کودکان آسیب‌دیده را شکل داده‌اند که به نحوی شگفت‌آور حلال مشکلات خانواده‌های فرزندپذیر و مریبان و مراقبین کودکان ساکن شیرخوارگاه و مراکز شبه‌خانواده است. کودک دلبسته، از جامع‌ترین کتاب‌هایی است که در این حوزه به چاپ رسیده است.